

**Richtlijnen voor het plan-MER voor het
‘Strategisch Ruimteplan van de stad Antwerpen’**

Initiatiefnemer:
Stad Antwerpen

7 juni 2022
PLMER-278-RL

1. Inleiding

De stad Antwerpen maakt voor haar grondgebied een 'Strategisch Ruimteplan Antwerpen' (hierna: SRA) op waarin ze haar visie op het gebruik van de ruimte in de stad geeft. Op dit moment is nog niet geweten hoe het uiteindelijke beleidsplan er zal uitzien. Er bestaat wel al een conceptnota van het beleidsplan. Die conceptnota vormt de eerste stap in het planningsproces om na te denken hoe Antwerpen er in de toekomst zou kunnen uitzien. De conceptnota maakt al een discussie op hoofdlijnen mogelijk.

Gelijktijdig met de opmaak van het Beleidsplan Ruimte zal een plan-MER opgesteld worden conform het generieke spoor uit het DABM. Er wordt dus een procedure voor een plan-milieu-effectrapportage opgestart waarbij de mogelijke effecten van dit beleidsplan op mens en milieu in kaart gebracht zullen worden. Het plan-MER wordt opgesteld conform het generieke spoor uit het DABM. De kennisgeving (hierna: KG) van dit plan-MER werd door het Team Mer volledig verklaard op 9 februari 2022 en ter inzage gelegd van 14 februari 2022 tot en met 14 april 2022 bij de stad Antwerpen en bij het Team Mer in Brussel. De terinzagelegging werd aangekondigd op de website van het Team Mer, de website van de stad Antwerpen, in de Gazet van Antwerpen van 14 februari 2022 en via aanplakking in Antwerpen. Het Team Mer heeft tevens adviezen gevraagd bij de administraties en openbare besturen, en bij de Nederlandse instanties.

Het Team Mer stelt deze bijzondere richtlijnen (hierna: richtlijnen) op om de methodologie die in het plan-MER gevolgd moet worden, vast te leggen. Zij houden rekening met principieel verplichte onderdelen van een plan-MER op basis van art. 4.2.8 §1bis van het DABM, en de relevant geachte onderdelen uit de ontvangen inspraakreacties en adviezen.

In verscheidene inspraakreacties en adviezen werden bedenkingen geuit en suggesties gedaan m.b.t. de inhoud van het beleidsplan. Deze worden in principe niet opgenomen in deze richtlijnen gezien ze niet het voorwerp uitmaken van deze richtlijnen. Deze richtlijnen hebben immers betrekking op de reikwijdte, het detailleringsniveau en de inhoudelijke aanpak van het plan-MER. Het plan-MER moet opgesteld worden zoals door de initiatiefnemer voorgesteld in de KG, aangevuld/aangepast met de specifieke vereisten die in deze richtlijnen geformuleerd worden. Waar de KG en de richtlijnen van elkaar zouden afwijken, moet voorrang gegeven worden aan de richtlijnen. Er werd in dit dossier geen 'richtlijnenvergadering' georganiseerd. De organisatie van zo een vergadering is geen wettelijke verplichting.

Deze richtlijnen volgen de structuur van de KG. Voor de vlotte leesbaarheid van deze richtlijnen zullen bepaalde passages uit de KG hier hernomen worden.

2. De conceptnota van het SRA

Het SRA is een beleidsplan ruimte dat de toekomstige ruimtelijke ontwikkeling van de stad zal sturen en vorm geven. Momenteel staat men nog aan het begin van het proces dat moet leiden tot een definitief SRA. De conceptnota is wel reeds voorhanden. De conceptnota is een eerste

formele stap in het planningsproces dat erop gericht is om na te denken hoe de stad Antwerpen er in de toekomst moet uitzien. In hoofdstuk 2 van de KG wordt de inhoud van de conceptnota toegelicht. De conceptnota bevat momenteel een strategische visie (SV) en 2 beleidskaders:

- De SV definieert de globale ruimtelijke visie van de stad en kijkt daarbij vooruit tot circa 2040. De centrale ambitie die met de SV wordt nagestreefd is dat de stad van morgen de meest leefbare stad is, met een hoge levenskwaliteit in sterke wijken. De uitwerking van de SV is gestructureerd volgens drie stedelijke lagen: de levendige woonstad, de slimme netwerkstad en het veerkrachtig landschap. Voor elk van deze lagen definieert de conceptnota enerzijds de ambities, kansen en uitdagingen, en anderzijds ruimtelijke bouwstenen en ruimtelijke strategieën waar de stad mee aan de slag zal gaan. In het kader van de SV worden ook zeven deelgebieden gedefinieerd, wat moet toelaten dat rekening gehouden wordt met gebiedsspecifieke uitdagingen en kansen.
- Voor de opmaak van het SRA schuift de stad twee beleidskaders naar voor: onderzoek naar ruimtelijk instrumentarium (Beleidskader Instrumentarium) en onderzoek naar de stedelijke ruimte rond het Albertkanaal (Beleidskader Levendig Kanaal). Het SRA kan in de toekomst aangevuld worden met bijkomende beleidskaders.

In verscheidene adviezen worden suggesties gedaan m.b.t. de inhoud van de conceptnota en/of het uiteindelijke SRA. Deze zijn eigenlijk minder relevant voor deze richtlijnen en voor de beschrijving en beoordeling van de milieueffecten. Zulke suggesties werden o.a. gedaan in het advies van de VMM (o.a. 'verblauwing'), de provincie Zeeland (o.a. mogelijke spoorverbinding met Nederland) en Sport Vlaanderen (o.a. behoefte aan sportinfrastructuur). In een inspraakreactie wordt uitgebreid gemotiveerd dat in het SRA aandacht besteed zou moeten worden aan de betaalbaarheid van het wonen. Deze adviezen en reactie werden overgemaakt aan de initiatiefnemer ter informatie.

3. Methodologische aandachtspunten voor de milieubeoordeling

In de KG wordt in dit hoofdstuk achtereenvolgens ingegaan op (3.1) het afbakenen van het studiebereik, (3.2) de diepgang van de milieubeoordeling, (3.3) de beschrijving van de referentiesituatie, (3.4) de alternatieven, (3.5) de wisselwerking tussen planvorming en milieueffectbeoordeling en (3.6) het beoordelen van de effecten.

Gezien het een milieueffectbeoordeling op strategisch niveau betreft, wordt in de KG een methodologie voorgesteld die niet de klassieke bespreking per discipline volgt. Het Team Mer is van mening dat alle relevante disciplines inhoudelijk wel aan bod komen doorheen de voorgestelde methodologie.

De beschrijving van het plan is tot op heden nog vrij abstract, algemeen, conceptueel en weinig gedetailleerd. De milieueffectbeoordeling zal dus logischerwijs op dat zelfde niveau gebeuren, zoals voorgesteld wordt in de KG. Wanneer in een latere fase van de opmaak van het beleidsplan dit plan verder geconcretiseerd en gedetailleerd wordt, zal ook het MER dat niveau moeten volgen. Het komt aan de MER-coördinator toe om op dat punt terug te koppelen naar het Team Mer, al

dan niet met een voorstel van aanvulling van de methodologie. Het Team Mer kan die evolutie dan, indien nodig, formaliseren onder de vorm van aanvullende richtlijnen.

De effecten van het plan zullen niet beperkt blijven tot de stad Antwerpen, maar kunnen ook doorwerken buiten de stadsgrenzen. Er dient aandacht te zijn voor de mogelijk gemeentegrensoverschrijdende effecten.

Het Team Mer bevestigt bij deze dat het niet de bedoeling is om in het kader van dit MER op strategisch niveau kwantitatieve modelleringen te doen. De milieueffectbeoordeling zal hoofdzakelijk op een kwalitatieve wijze gebeuren. Kwantitatieve informatie die reeds voorhanden is, kan uiteraard wel gebruikt worden als input.

Het SRA zal op termijn het strategisch ruimtelijk structuurplan Antwerpen (s-RSA) vervangen. In die zin kan het bestaande s-RSA op beleidsvlak als een soort van referentiesituatie beschouwd worden. Een beknopte inhoudelijke vergelijking van het S-RSA en het SRA kan gedaan worden. Een beschrijving van de verschillen dient te gebeuren en zodoende kan inzicht gegeven worden in de verandering van de prioriteiten van het beleid. Een kwalitatieve reflectie op die beleidswijzigingen dient tenslotte te gebeuren vanuit een milieueffecteninvallshoek.

De VMM vraagt om als referentiejaar of zichtjaar 2030 te hanteren vermits heel wat andere beleidsplannen op dit jaar gericht zijn. In de KG wordt echter gesteld dat in casu als referentiesituatie de situatie in het richtjaar (2040) van het Ruimteplan gebruikt wordt. Het Team Mer is van mening dat het methodologisch correct is om het richtjaar van het beleidsplan als referentiejaar te nemen.

De VMM geeft mee dat voor het bepalen van de referentiesituatie er ook al verschillende data beschikbaar zijn over tendensen waarmee rekening gehouden kan worden (bv. via klimaatportaal Vlaanderen over effecten in 2040 van de klimatologische veranderingen) en stelt dat de evoluties die al beschikbaar zijn, misschien toch wel bij voorkeur op enige manier meegenomen zouden worden. Het Team Mer is van mening dat deze info inderdaad meegenomen kan worden bij de doorkijk naar 2040 die in het MER zal gebeuren.

In tabel 3.1 van de KG staat een scoping op hoofdlijnen van de verschillende MER-thema's. De Gecoro geeft hieromtrent nog enkele suggesties mee die overwogen kunnen worden door de MER-deskundigen. Deze inhoudelijke suggesties worden hier onder letterlijk overgenomen:

- *Geluidsoverlast - Het staat buiten kijf dat vele woonwijken zowel intra als extra muros grenzend aan de Ring lijden aan een overmatige geluidshinder. De overkapping van de Ring is wel degelijk een beleidskeuze die de geluidseffecten in positieve zin moet beïnvloeden. Dit moet een belangrijk onderzoeksitem zijn in functie van de leefbaarheid van vele woonwijken.*
- *Klimaat - Niet alleen bijkomende verharding maar ook ontharding is van belang bij toekomstig landgebruik.*
- *Biodiversiteit - Actieplannen die deel uitmaken van een ruimtelijk beleidsplan kunnen concreet genoeg zijn om winst en verlies in hectaren habitat of leefgebied van soorten wel in cijfers en effecten uit te drukken.*

- *Biodiversiteit - Het is positief dat beschermde en/of kwetsbare natuur in of grenzend aan de stad opgenomen wordt in de analyse; uit de conceptnota blijkt momenteel niet welke grensoverschrijdende in rekening worden gebracht.*
- *Gezondheid - In de opsomming van gezondheidsgerelateerde aspecten ontbreken de magneetvelden afkomstig van hoogspanningslijnen, die onder meer in het beleidskader 'Levendig Kanaal' een belangrijke impact hebben op de mogelijke ruimtelijke transformaties.*

4. Beschrijving van de omgeving vandaag

In hoofdstuk 4 van de KG wordt per discipline weergegeven wat de huidige toestand is op het grondgebied van de stad Antwerpen. Dit teneinde de omgevingscontext te begrijpen waarbinnen het SRA zijn invloed uitoefent, en de aandacht te vestigen op specifieke (kwetsbare) gebieden of deelt thema's.

Het departement Landbouw en Visserij heeft via haar advies een Landbouwwimpactstudie (LIS) bezorgd. Om bij de 'beschrijving van de omgeving' en bij de verdere Plan-MER procedure voldoende het agrarisch gebruik mee in rekening te brengen, kan deze informatie gebruikt worden.

Figuur 4.2 geeft een overzichtskaat van de drie bodemtextuurkaarten in Antwerpen. Daarbij wordt aangegeven of er al dan niet kan ingezet worden op infiltratie. De VMM merkt op dat deze kaart enkel richtinggevend dient geïnterpreteerd en dat op projectniveau steeds de nodige infiltratieproeven en metingen van de grondwaterstand dienen uitgevoerd te worden voor de dimensionering van de bronmaatregelen.

In de KG wordt onder 4.1.3 enkel verwezen naar de watertoetskaart als referentie voor overstromingen en wateroverlast. De VMM vraagt dat daarnaast ook zeker een aftoetsing van de ruimtelijke visie en gewenste ontwikkelingen dient te gebeuren aan de pluviale overstromingskaarten die door de VMM zijn opgesteld voor gans Vlaanderen en dit voor verschillende overstromingskansen en klimaatscenario's.

In een inspraakreactie worden enkele aandachtspunten meegegeven m.b.t. de 'beschrijving van de omgeving vandaag'. Het komt aan de MER-deskundige toe om hun relevantie te beoordelen en desgevallend te verwerken in het MER. Deze aandachtspunten worden hier onder letterlijk overgenomen:

- *Paragraaf 4.1. Bodem en water - Figuur 4-4 kaart (pag. 25) 'Kaart met indicatie van risicozones m.b.t. overstromingen' geeft maar een gedeelte weer van de oppervlakte van de stad Antwerpen. Ook de overstromingsrisico's in het Polderdistrict zijn een aandachtspunt, moeten cartografisch worden opgenomen en verdienen bijkomend onderzoek.*
- *Paragraaf 4.3 Luchtkwaliteit - De luchtkwaliteit in noordelijke districten is een belangrijk aandachtspunt. Op figuren 4.8 t.e.m. figuur 4.11 (pag. 31 en 32) ontbreekt het Polderdistrict.*
- *Paragraaf 4.4 Biodiversiteit - Op figuur 4-12 (pagina 34) worden de gebieden weergegeven van het VEN (Vlaams Ecologisch Netwerk) op het grondgebied van de stad Antwerpen.*

Deze weergave is niet volledig en ook niet meer actueel. Via het GRUP Afbakening Zeehavengebied Antwerpen (definitief vastgesteld op 30 april 2013) werden aanpassingen gedaan.

De instandhoudingsdoelstellingen voor de SBZ De Kuifeend-Blokkersdijk moeten worden gerealiseerd binnen een hoogwaardig natuurkerngebied waar de natuur de hoofdfunctie is zodat de ontwikkeling van de beoogde habitats en het voorkomen van de doelsoorten waarvoor dit Vogelrichtlijngebied werd aangemeld, er optimaal is.

Op figuur 4-14 (pag. 36) 'Overzichtskaart van de verschillende waardevolle habitatstypes op het grondgebied van de stad Antwerpen' worden de waardevolle habitats grafisch weergegeven. De Opstalvallei is hier ingekleurd als 'akkers met verspreide botanische waarde' en 'soortenarme graslanden en akkers'. Deze biologische kartering is deels niet meer actueel. Een deel van deze gebieden bestaat na natuurinrichtingswerken uit open water, rietland en natte soortenrijke graslanden. Voor andere delen van de Opstalvallei werd door het Antwerps Havenbedrijf een natuurinrichtingsplan uitgetekend.

Deze natuurcompensaties in de Opstalvallei zijn beslist beleid en moeten als dusdanig worden opgenomen in het Strategisch Ruimteplan Antwerpen.

- *Paragraaf 4.6 Ruimtelijke aspecten - Figuur 4-21 (pag. 44) met een indicatie van het buurtgroen is beperkt tot een deel van het grondgebied van de stad Antwerpen. Ook de noordelijke districten zijn hier relevant.*
- *Paragraaf 4.7 Klimaat - In de Figuren 4-25 en 4-26 (pag.29) zijn de noorderdistricten niet opgenomen.*

In een inspraakreactie wordt aandacht gevraagd voor de betaalbaarheid van het wonen, als een factor die bepalend is voor de gezondheid van de inwoners. Dat kan in de beschrijving van de huidige situatie meegenomen worden.

De Gecoro geeft in haar advies nog enkele suggesties mee m.b.t. de beschrijving van de situatie van vandaag. Deze kunnen door de MER-deskundigen meegenomen worden indien relevant geacht:

- Blz. 23 Bodem en water, 4.1.4. Droogte - Ook het waterpeil in de Havendokken is belangrijk om mee te nemen in het onderzoek. Het staat zowel in verband met het waterpeil van het Albertkanaal als met waterinstroom vanuit de Schelde.
- Blz. 33 Biodiversiteit, 4.4.4. Stad en bos - Ambities voor het realiseren van bijkomend bos moeten mee bekeken worden.
- Blz. 40 Ruimtelijke aspecten, 4.6.1. Woonruimte - De recente vernietiging van het Beleidsmatig Gewenste Ontwikkeling Wonen door de Raad van State vraagt om een dringend herstel, in functie van een betere bescherming van eengezinswoningen en in functie van de betaalbaarheid.

Waar op pagina 76 wordt aangeduid dat t.a.v. de SBZ's zal worden geduid of en op welke manier het plan geen belemmering vormt t.o.v. de doelen m.b.t. SBZ's, betekent dit mogelijk dat deze tot en met de omgeving van Bergen op Zoom, de zone tot en met de Kalmthoutse Heide en de Zoom zal moeten gescoped worden, voornamelijk met oog op invloeden vanuit de havencluster (bv lucht, geluid).

5. *Samenvatting en overzicht van de relevante beleidskaders*

In hoofdstuk 5 van de KG worden voor elk van de omgevingsthema's die in de milieubeoordeling aan bod zullen komen de voornaamste beleidsdoelstellingen voor het thema samengevat. Het effect van het SRA zal afgemeten worden aan deze doelstellingen. In een tabel worden een aantal toetsingsvragen opgesteld die de leidraad zullen vormen bij de milieubeoordeling. Die vragen zijn afgeleid uit de beleidsdocumenten die vermeld worden in de tabel.

De VMM suggereert dat de toetsingsvragen onder bodem en water, betreffende het overstromingsrisico en waterschaarste en droogte, en onder klimaat, betreffende de klimaatrobuustheid, scherper gesteld zouden kunnen worden, dan louter een 'ja/nee vraag'. Zij suggereert om niet enkel te toetsen of het een bijdrage levert, maar om ook te kwantificeren welke bijdrage minimaal verwacht wordt. In de KG staat dat bij de opmaak van het MER de toetsingsvragen nog verder verfijnd zullen worden. Daarbij kan de suggestie van de VMM dus overwogen worden door de MER-deskundigen.

In een inspraakreactie worden volgende aandachtspunten meegegeven i.v.m. het beleidskader m.b.t. biodiversiteit. Deze info kan verwerkt worden door de Mer-deskundige, indien relevant geacht:

“Naast de natuurkerngebieden op de rand van het havengebied wordt er in het strategisch plan voor de haven ook een aanvullend netwerk van ecologische infrastructuur voorzien conform het Ruimtelijk structuurplan Vlaanderen.

Om de lange termijn integriteit van het VRG De Kuifeend tot stand te brengen en te vrijwaren levert het netwerk van ecologische infrastructuur indirect een bijdrage voor het behalen van de IHD's voor de relevante vogelsoorten.

Ook voor andere beschermde soorten en habitats die in het Antwerps havengebied voorkomen zijn in het GRUP Afbakening Zeehavengebied Antwerpen zones voor ecologische infrastructuur aangeduid. Deze zones staan niet op zich maar hebben belangrijke interacties met de omliggende natuur. Dit SBP moet de verdere inbreiding en ontwikkeling van het Antwerps havengebied faciliteren.

Het Soortenbeschermingsprogramma Antwerps Havengebied dient o.i. te worden toegevoegd aan het Antwerps beleidskader. Een eerste programma liep van 2014 tot 2019 een tweede programma voor de periode 2022-2027 zal eerstdaags worden goedgekeurd door de Vlaamse Regering.

We stellen voor om in een bijkomende onderzoeksvraag te onderzoeken of het SRA bijdraagt aan het bereiken van de doelstellingen van het SBP Antwerps Havengebied.”

In haar advies stelt de Gecoro nog enkele extra toetsingsvragen voor. Deze kunnen door de MER-deskundigen overwogen worden. Ze worden hier onder letterlijk overgenomen:

- *Mobiliteit - Draagt het SRA bij tot het behalen van de modal shift afgesproken in het Toekomstverbond?*
- *Mobiliteit - Draagt het SRA bij tot het verhogen van de leefbaarheid van woonwijken en concreet het vergroten van het aantal verkeersvrije en verkeersarme woonstraten en het verminderen van verkeersslachtoffers?*
- *Hinder en gezondheid - Draagt het SRA bij tot het verminderen van woonomgevingen die te maken hebben met effecten van magneetvelden van hoogspanningslijnen?*

6. Verkenning van de mogelijke omgevingseffecten van het SRA

In hoofdstuk 6 van de KG wordt op hoofdlijnen weergegeven wat, voor elk van de drie stedelijke lagen, en op basis van de informatie vervat in de conceptnota, vermoedelijk de voornaamste aandachtspunten voor de milieueffectbeoordeling van het SRA zijn. Daarbij wordt aangegeven op welke punten de strategieën uit de conceptnota goed scoren, alsook wordt er gewezen op potentiële neveneffecten, en op elementen die de positieve bijdrage van het SRA nog zouden kunnen versterken.

Sport Vlaanderen wijst ook nog graag op een aantal principes van de Strategische visie van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen die ook voor sport en recreatie van belang kunnen zijn in kader van de verhoging van het ruimtelijk rendement, zoals bv. verweving van functies, tijdelijk gebruik, en zeker het recreatief medegebruik. In haar advies licht zij dat verder toe. Die info kan desgewenst verwerkt worden in het MER.

De afdeling BJO bezorgde enkele opmerkingen specifiek gericht tot de invulling van de discipline geluidshinder. Het Team Mer vraagt dat deze opmerkingen verwerkt en/of beantwoord worden in het MER.

- *Op pagina 14 van de KG staat dat kwantitatieve uitspraken over de (eventuele) geluidseffecten (in positieve of negatieve zin) van het plan niet gedaan kunnen worden, omdat de beleidskeuzes die in het plan worden beschreven niet ruimtelijk specifiek genoeg zijn om ze te kunnen onderwerpen aan een geluidsmodellering. In het MER dient verduidelijkt te worden op welke manier er dan getoetst worden aan de toetsingsvraag die is opgenomen op pagina 55: "Draagt het SRA bij aan een vermindering van hinder en gezondheidseffecten te wijten aan luchtvervuiling, geluidsoverlast en hittestress?"*
- *We nemen aan dat met 'receptoren (bv woonwijken)' ook nieuwe receptoren worden bedoeld die naar aanleiding van dit Strategisch Ruimteplan zullen worden ingepland? Er moet namelijk ook rekening worden gehouden met de effecten van bijkomende geluidblootgestelden door nieuwe ruimtelijke inplantingen van woningen of andere kwetsbare functies. Hoewel de huidige strategische geluidsbelastingkaarten van stad Antwerpen 2016 als referentiesituatie hebben en dus geen rekening houden met meer recente of toekomstige ontwikkelingen, zijn ze als eerste indicatie wel nuttig om na te gaan of bepaalde gebieden geschikt zijn voor het inplanten van nieuwe kwetsbare functies.*

- *Op pagina 50 van de KG wordt het volgende aangegeven: "Geluidskaarten zijn voor de stad Antwerpen beschikbaar voor de sectoren wegverkeer, spoorverkeer, de luchthaven van Deurne en de industrie. Op de kaart met het gemiddelde geluidsniveau per etmaal (Lden) voor wegverkeer (Figuur 4-27) is goed te zien dat vooral langs de drukke verkeersaders de geluidsbelasting hoog is. Ook bij industrieterreinen is de belasting vaak hoog." De figuur 4-27 is een uittreksel uit de 'viewer Leefkwaliteit Vlaanderen' en geeft de MIRA-geluidsbelastingkaart voor wegverkeer weer. De MIRA geluidsbelastingkaart is niet gebiedsdekkend (enkel de impact van wegen waarvoor departement MOW verkeersintensiteitsdata heeft, is meegenomen) en is bovendien omwille van verschillende redenen ook minder nauwkeurig dan de strategische geluidsbelastingkaarten van agglomeratie Antwerpen die werden opgemaakt in uitvoering van EU-Richtlijn 2002/49/EG. De MIRA geluidsbelastingkaart en de EU-strategische geluidsbelastingkaart voor wegverkeer kunnen dan ook op éénzelfde locatie afwijkende resultaten hebben. Gelieve bij het gebruik van bestaande geluidsbelastingkaarten in dit MER enkel rekening te houden met de EU- strategische geluidsbelastingkaarten van agglomeratie Antwerpen.*

Het Team luchtbeleid van de VMM vraagt om een duidelijk onderscheid te maken tussen luchtkwaliteit, blootstelling en gezondheid en deze aspecten afzonderlijk te beoordelen. Bijkomend vindt de VMM het ook belangrijk om voldoende aandacht te besteden aan de problematiek van luchtkwaliteit in street canyons en aan tunnelmonden. Zij vraagt tevens om een kwantitatieve of verantwoorde semi-kwantitatieve benadering toe te passen. Het Team Mer bevestigt echter de aanpak die in de KG wordt voorgesteld.

De VMM vraagt om in het thema mobiliteit af te toetsen aan 7 doelstellingen (cf. Vlaams Energie- en Klimaatplan en Vlaams Luchtbeleidsplan) die zij oplijst in haar advies. Voor lucht, gezondheid en biodiversiteit vraagt zij om te toetsen aan 3 doelstellingen die zij oplijst. Tevens lijst zij 5 doelstelling op voor ruimtelijke ordening. Deze zullen eerder in het thema ruimtelijke aspecten besproken en beoordeeld worden. Het komt aan de MER-coördinator toe om een inschatting te maken of en op welke wijze deze doelstellingen concreet afgetoetst kunnen worden.

De provincie Zeeland verzoekt om op het vlak van biodiversiteit als aandachtspunt ook de mogelijke grensoverschrijdende effecten op Nederlandse Natura 2000-gebieden mee te nemen in het MER. In het bijzonder geldt dit voor mogelijke effecten door uitbreiding van o.a. verkeer.

M.b.t. de verkenning van de mogelijke omgevingseffecten van het SRA geeft de Gecoro in haar advies nog enkele bedenkingen mee. Deze kunnen door de MER-deskundigen overwogen worden:

Antwerpen als levendige woonstad

De Gecoro beaamt dat de huidige dominantie van het autoverkeer op straat en in de publieke ruimte moet aangepakt worden (blz. 58).

De Gecoro beaamt dat bij verdichtingsprojecten er voldoende rekening wordt gehouden met het aanwezige bouwkundig erfgoed. Verdichten mag niet betekenen dat alle binnengebieden en grote percelen zomaar worden verkaveld (blz. 58).

Deze doelstellingen aanpakken vergt de opmaak van een beleidskader wonen, waarbinnen ook meer ruimte voor groenblauwe ruimte, ontharding en vergroening kan gerealiseerd worden.

De strategie om de publieke ruimte meer in te richten als verblijfs- en ontmoetingsplekken in de nabije woonomgeving kan inderdaad bijdragen tot het verhogen van de gebruiks- en leefkwaliteit van de stad en haar wijken. Om dit te realiseren zal evenwel voldoende aandacht geschonken moeten worden aan slimme strategieën op wijkniveau (blz. 59). De Gecoro beaamt deze doelstelling maar merkt op dat het wijkniveau geen administratief noch operationeel niveau is. Beter lijkt te vertrekken vanuit de districten en daarbinnen de wijken te benoemen en betrekken.

Meer aandacht zou kunnen gaan naar strategieën die helpen voorkomen dat armere inwoners dreigen uitgesloten te worden (blz. 60). De Gecoro beaamt het belang van deze doelstelling en stelt voor het vrijblijvend karakter van deze omschrijving te vervangen door een concrete ambitie, zoals die voor andere doelstellingen wel duidelijk wordt geformuleerd.

Antwerpen als slimme netwerkstad

De beschreven strategie voor het verweven van economische activiteiten met wonen en andere functies moet leiden tot afdwingbare maatregelen. Iedereen staat achter het verwevingsprincipe maar de operationalisering blijft achterwege. Via het vergunningenbeleid wordt dit principe niet automatisch gerealiseerd. Verdichting zonder aandacht voor verweving moet vermeden worden (pagina 63).

De vraag stellen of de hoge verwachtingen die in het Klimaatplan van de stad gesteld worden in het SRA niet moeten onderzocht worden op hun ruimtelijke randvoorwaarden en opportuniteiten, is ze ook beantwoorden (pagina 64). Uiteraard dienen de ambities van het Klimaatplan doorvertaald te worden in het SRA.

Antwerpen al Veerkrachtig Landschap

Het principe 'ruimte voor water' is prima (pagina 64) maar waar dit kan/moet gerealiseerd worden ten koste van bestaande harde bestemmingen (woongebieden, woonuitbreidingsgebieden en bedrijventerreinen) is essentieel en moet concreet in beeld worden gebracht. Daar zal het positief effect immers het grootst zijn.

Hetzelfde geldt voor het 'ontharden en vergroten van het groenareaal' (pagina 65), onder de vorm van wijkparken, kleine groene plekken en een groene 'nevel'. Het principe is prima maar in de praktijk verdwijnen net vele van deze kleinere groene plekken.

De robuuste groenblauwe structuur dient hard te worden vastgelegd (pagina 65), ook als hiervoor bestemmingswijzigingen noodzakelijk zijn.

Binnen de stedelijke laag van het veerkrachtig landschap zou meer aandacht kunnen gaan naar strategieën die de natuurwaarde en biodiversiteit van de open ruimte versterken (pagina 67). Deze vrijblijvendheid in de teksten correspondeert niet met de ambities die elders in de conceptnota worden verwoord.

Het document maakt melding van bebossingsstrategieën (pagina 67) maar omvat geen concrete doelstellingen inzake bijkomend bos.

In haar advies verwijst OVAM naar een aantal relevant geachte informatiebronnen over de bodemkwaliteit van de gronden in het studiegebied. Deze kunnen desgevallend gebruikt worden door de MER-deskundigen.

7. Varia

M.b.t. paragraaf 7.1.7.1 Mitigatie wordt in een inspraakreactie het volgende gesteld. Deze info kan overwogen worden door de MER-deskundigen.

“Op pag. 81 wordt ter realisatie van het klimaatplan uitgegaan van een groeiende eigen productie van hernieuwbare elektriciteit door het stimuleren van zonne- en windenergie. Wat zonne-energie betreft lijken er weinig planologische knelpunten. Het verhogen van de productie van windenergie in en rond de stad Antwerpen vraagt een duidelijker planologisch kader dan nu het geval is voor het windturbinepark in het Antwerps Havengebied. Een strategisch kader voor windturbines in de randzone van het havengebied en in het aanpalende woongebied in de noordelijke districten dient opgesteld te worden i.f.v. gezondheid, hinder, landschapskwaliteit en woonkwaliteit.”

Verscheidene kaarten zoomen sterk in op de kernstad en de direct aansluitende districtszones. Consistentie in schaal, met dus ook volledige weergave van alle districten op alle themakaarten, is wenselijk.

Er kan in het MER ook verwezen worden naar verscheidene innovatieve plannen en projecten, zoals ‘Terug In Omloop’ en ‘Cities Thinking Like A Forest’. Het komt aan de MER-deskundige toe om de relevantie voor het MER hiervan te beoordelen.

8. Leemten in de kennis

Het plan-MER zal opgave doen van de leemten in de kennis die tijdens het uitvoeren van het milieueffectenonderzoek werden vastgesteld. Deze leemten kunnen bijvoorbeeld betrekking hebben op de concrete inrichting van het plangebied, maar kunnen tevens betrekking hebben op de gebruikte methode en het inzicht in het milieueffectenonderzoek. Het MER zal aangeven hoe met deze leemten is omgegaan en hoe zij kunnen doorwerken in de verdere besluitvorming.

9. Monitoring en evaluatie

Extra aandacht kan best besteed worden aan monitoring. Zoals hoger vermeld zal het MER sowieso de huidige situatie correct en in voldoende detail in beeld moeten brengen. Gezien het eerder strategische niveau van het te beoordelen plan, zal de effectbespreking in dit plan-MER zich ook eerder op een strategisch en kwalitatiever niveau bevinden. Dit strategische niveau impliceert

echter dat er hoogstwaarschijnlijk bepaalde leemten in de kennis en/of onzekerheden naar boven zullen komen. Een goed en doordacht monitoringsprogramma om de in het MER voorspelde effecten te evalueren kan hierin een meerwaarde betekenen. Per thema worden waar mogelijk een aantal evaluatiecriteria afgebakend in functie van een verdere monitoring van de effecten van het plan. Op deze wijze kan het plan gedurende de hele planperiode objectief en transparant opgevolgd worden en eventueel tussentijds bijgestuurd worden.

In het plan-MER zal per thema aangegeven worden of er eventueel opvolgingsmaatregelen voor te stellen zijn die vanuit de leemten in de kennis noodzakelijk worden geacht of die nodig zijn in functie van de aanpak en inhoud voor de vervolgprocedure en besluitvorming.

10.Integratie en eindsynthese

In een afzonderlijk deel zal het MER een thema-overschrijdende samenvatting geven over de verwachte gevolgen voor het milieu en hoe en in welke mate de voorgestelde maatregelen deze kunnen voorkomen of milderen.

11. Niet-technische samenvatting

De niet-technische samenvatting zal een afzonderlijk leesbaar deel van het rapport vormen dat de essentie van de overige delen beknopt en correct weergeeft. De tekst moet zodanig geschreven zijn dat hij begrijpelijk is voor een gemiddelde lezer.

12.Goedkeuring van de opstellers van het plan-MER

Het plan-MER wordt in opdracht van de stad Antwerpen opgemaakt door een team van MER-deskundigen onder leiding van erkende MER-coördinator Koen Couderé (MB/MER/EDA/222). De in de KG voorgestelde erkende MER-coördinator en het voorgestelde team van MER-deskundigen wordt goedgekeurd.

Wijzigingen aan het team van opstellers in de loop van de opmaak van het MER moeten gemeld worden aan het Team Mer. De beslissing over deze wijzigingen zal mee gedeeld worden aan de initiatiefnemer.

Bijlage

Tijdens de terinzagelegging werden 2 unieke inspraakreacties vanuit het publiek ingediend.

De volgende instanties hebben gereageerd op de adviesvraag:

- Departement Landbouw en Visserij - advies van 13 april 2022
- Sport Vlaanderen – advies van 8 april 2022
- Afdeling BJO van het departement omgeving – advies van 12 april 2022
- GECORO – advies van 12 april 2022
- Agentschap Wegen en Verkeer – advies van 13 april 2022
- Team Luchtbeleid van de VMM – advies van 5 april 2022
- Team Watertoets van de VMM – advies van 13 april 2022
- Provincie Zeeland (Nederland) – advies van 11 april 2022
- Infrabel – advies van 17 maart 2022
- NMBS – advies van 11 maart 2022
- Onroerend erfgoed – advies van 8 april 2022
- OVAM – advies van – advies van 11 mei 2022